

Előfizetési árak:
 Éves ára 8 kor., félve 4 kor.,
 negyedéve 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér,
 hirdetések másokéval azonos.
 A lap megjelenik minden o-
 sztörtékön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 ha a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak
 Kincshivatal: István-utca 9.
 ha a lap anyagi részét illető köz-
 lemények és előfizetési pénzek küldendők
 Kládtulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PEST MEGYE SZABADELVŐ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

A társadalmi élet szelleme és az iskola.

Gyakran hangzik fel az a panasz, hogy romlik társadalmi életünk szelleme, hogy a nemzeti jellem legbecesebb vonásai egymás után pusztulnak el: a kurnez típusok helyébe haszonleső, pulya generációk lépnek.

„Mindenki csak újabb élvezeteket törí a fejét, s mivel a pénz megnyitja az utat a kényelemhez, a gyönyörhöz; tehát a pénz az egyetlen életezel. Hogy sokat kereshessünk, áruba bocsájtottunk tehetséget, meggyőződést, befolyást, jellemet. A jogot kijátszottuk, az igazságot megkerültük, az eszményeket lenéztük. Csak hogy érkeinket kielégíthessük, lelkünköt eladtuk s ott görnyedezünk a hatalmasok lábainál. A »haszon« volt a jelszó, a melyért feláldoztak mindent, s így terjedt ragályként a szolgálalkúság.

Még az ifjuság lelkesedésének tüze is kihamvadt. Nevelődött egy cinikus-pártfogás-okból élő, kapaszkodó nemzedék. A lelkekből tünekednek az eszmények! *Les Dieux s'en vont!* Ridegek a szívek, mint az üresen hagyott madár fészek».

Szomorú igazságokat mondott el a fennebb idézett szavakban *Hock János*. Csak hogy a midőn társadalmi életünk nagy baját így aposztrofálta, elmulasztott valamit. Nem mutatott rá arra a nagy veszedelemre, a mely ilyen állapotokban a magyar államot, a magyar nemzetet érheti legelső sorban.

A magyar állam összeomlását, a magyar fajnak az idegen nagy népek

(szláv, német) közé való beolvadását a mindinkább tornyosuló hatalmas áramlatok közt csak független gondolkozásu, lelkökben és külső megjelenésükben egyaránt magyar új generációk, csak egy jellemében megtisztult, idegenszerűségeiből kivetkőzött, önálló cselekvésre képes egységes magyar nemzet akadályozhatják meg. Ezeket az új generációkat, ezt az egészséges és életre képes magyar nemzetet az ifjuság tanítóinak kell nevelniök.

Hogy melyik út és mód juttat e célhoz a legbiztosabban és a legrovidebb idő alatt? Már Plátó is kimondta, hogy az emberi élet szükségletei *állami életre* készítetnek és az egyén boldogulását az állami élet rendezésével, tökéletesítésével akarta biztosítani. Az ő idejében ugyan a nemzetiség követelményei még nem élesedtek ki annyira, mint mostanában, mindazonáltal még abban sem, a miben az általános emberi vezérelte, érzésénél és társadalmi felfogásánál fogva nem tudta magát a nemzeti iránytól emancipálni. Az oly társadalomtól, melynek életében nincs se nemzeti, se vallásbeli, se kasztbeli különbség, a melyben a rokoni vonzalom és érdekek általánosak, a melyben elenyészik az önzésnek minden árnyalata és az emberek mindnyájan testvérek, — a mint később maga is beismeri — „csak isteneknek és istenek fiainak való állapot».

Az élet immár bebizonyította, hogy úgy Plátó és Aristoteles, mint követők,

az államregények (utopiák) írói (Morus, Campanella, Gabet stb.), téves utakon jártak, midőn a kommunismus alapján, az emberiség nagy eszményi javainak megsemmisítésével akarták a társadalom boldogságát megteremteni és biztosítani. Sem az egyes embernek, sem a nemzeteknek egyéniségét nem lehet elnyomni vagy összegyurni és így egyenlővé tenni. Az ambíciót sem lehet kiölni senkiből azon oknál fogva, hogy vannak olyanok is, akikben nincsen meg. Az ember társas életre hivatott teremtmény és ezen istenadta tulajdonságánál fogva hajlamai és tulajdonságai szerinti társul a család alapításánál és a társadalmi életben egyaránt. Azért a nemzetek egy közös nyájja sehogy sem boronálhatók össze.

Nagy hibát követ el az — legyen bármely nagy és hatalmas nemzet fia, — a ki oly elméleteket terjeszt, melyek a vallásos, hazafias és nemzeti érzést az *általános emberi* nevében gyöngíthetik. A vallásos, hazafias és nemzeti irány nem támadja meg, ellenkezőleg: csak szolgálja a nemesebb értelemben vett általános emberi érdekeket. A kozmopolitizmusnak az utja ellenben az egyéni és társadalmi boldogulás teljes elromlására vezet. Diadalma csak tévedés lehet, s mihelyt ennek tudatára jutna az emberiség, óriási rázkodtatások és pusztulások árán térne vissza a régi jóhoz, melynek alapja *vallás, haza és nemzet* volt.

A kozmopolita elvek terjedése külö-

TÁRCZA.

A kis ördög és a bibornok.

Rajz a fővárosi életből. Írta: *Brankovics György*
 (Folytatás) 3.

— „Sodróczy ur” — szóla most a leányka, mi reggelig is itt állhatunk, de kocsit nem kapunk!”

„On körülbelül igazat mond, egy negyed háromra, el kell magunkat valamire határozni! . . .”

„Soha sem bocsátom meg magamnak” — folytató önmagát vádolva Véra, hogy könnyelműséggel ily kellemetlen helyzetbe sodortam, ha még egyszer dolga akad egy ilyen ostoba leánynyal, kérdezze meg előbb tőle, hogy tudja-e hol lakik . . . Mondja csak, mi lesz belőlem, ah, előbb tréfáltam, s most csakugyan fedél nélkül vagyok egy nagy városnak a havas éjszakáján . . .”

„A helyzet csakugyan kritikus”, mondá a festő, mosolylyal kísérve Véra önvádait, „sorsunk a hajótöröttek sorsa s menekülnünk kell minden áron. Hajónknak én lévén most a kapitánya, reményem indítványomat a helyzet komolyságához mérten fogja mérlegelni: átellenben, az — X-utezából, biztos kikötő int felénk, a műtermem, az éj hátsó részét eltolthatné on ott!”

Véra sokáig a szeme közé nézett a festőnek, azután karjához szorítva karját, elszántan mondá: „Menjünk!” Néhány perc múlva az — X-uteza egyik házának bezárt a hátuk mögött a kapuja. A harmadik

emeleten egy keskeny, de magas ajtót nyitott fel a festő. Az előszobán áthaladva gyertyát gyújtott, félrerántotta az ajtót pótoló függőnyt s védenzeze által kísérve, a műterembe lépett.

A leány első pillanatra visszahökken a műteremben uralkodó rendetlenségtől. A félig festőműhely, félig lakhely a legnagyobb mértékben meglepte. Az oldalfalnál egy óriás öreg szekrény állott, a melyben az üvegtáblák mögött, tarka szövetdarabok függtek, míg tetején, a kiálló párkányszaton, régi könyvek, dobozok s papirtekercsek közül egy emberi koponya bámszködött alá, sehogy se lévén megelégedve a poros fezzel, a melyet viselt. Az öltöző tükör mellett, két istentelen nagy lovassági pisztoly feküdt, mellette egy hirtalan hárfa ásitozott s alatta egy kéztelen bábu nyújtzkodott; az asztalon festőszerek, levelek, gyufatartók, névjegyek, hírlapok, fényképek, rajzok, szivardobozok közül egy hervadt virágescor esufolódott a pohárral, a melybe hónapokkal előbb dugták s a mely még az ő leveleinél is sárgább volt; az asztal mögötti rozzant pamlagon arannyal átszőtt misemondó ruha terült el s rajta különbféle, láb- kéz- kar és arc-főszöntetek feküdtek. A falakon krétarajzok, félig elkészült képek s aczélmetszetek függtek. A teremben néhány állvány s a magas és széles ablak mellett egy kis emelvényen, széles himzett karosszék állott s ennek lábainál drága toll-legyező nyújtzkodott. A műterem háttéréből karesu vaskályha ontá a melegét, izzó oldalai arról tanuskodtak, hogy nem rég rakhatták meg szénnel. A zseniális berendezés tehát bármily vissza-

tetsző lehetett is a hölgyre nézve, de a czél-
 nak tökéletesen megfelelt, sőt midőn a
 függő lámpa szelid sugarai végig futottak a
 tárgyakon, az emberi tevékenység tárgyai,
 a munka eszközei még életet is kölcsönöztek
 a műteremnek.

Véra szemei még esodálkozva révedeztek a műterem összevisszáján, még meg nem barátkozott az idegenszerűséggel, midőn a festő hozzálépett s egy sötét mellékszobácskára mutatott, a melyben a világ legegyszerűbb falórája tompán ketyegett.

„Ime az ott hálószobám. Véra kisasszony, s amióta itt lakom, először ébredt fel bennem a nagyobb kényelem utáni kívánság. Az óra egy negyed órával siet, ne alkalmazkodjék tehát hozzá. Nyolcz órakor Tömör asszonyhoz sietek nagynénjének a lakezimét megtudandó, onnan rokonaihoz megyek s személyesen megnyugtatom őket s ha visszatérek és ön jól kinyugodta magát, szabadon bocsátom. Nem fogja senki háborgatni, a külső ajtó táblácskájára felírom, hogy nem kell esengetni, csak koczogni s így az újsághordónő s a műterem szolgálja óvatossak lesznek.

„Sodróczy ur, az ön áldozatát nem fogadom el — e néhány órát itt töltöm el az asztal mellett ülve”.

„Hat egész óra van még hátra kisasszony” — közbeszólt a festő — hat egész óra s ha tetszik még több is, — s azután szépen kérem. — De mindenekelőtt vesse le köpenyegét s a kendőjét” — s e szavaknál lehajlott s leoldá fejeéről a selyemkendőt — azután foglaljon egy perczre helyet, — egy kissé utána nézek, hogy rendben van-e minden . . .” (Folyt. köv.)

nösen nagy veszélyt, teljes megsemmisülést hozhatna a mi nemzetünkre és hazánkra.

Látjuk a történelemből, hogy a nemzeti érzés tette erősekké és hatalmasakká a világ legnevezetesebb országait és viszont, a nemzeti együttérzésnek, a nemzeti és közérkölcsei erényeknek hanyatlása okozta vesztőket is.

Elég a mi hajunk kozmopolita világnézetek nélkül is. Ma-holnap ugyanis nemzeti vonások nélkül való nemzet leszünk. A hasznosság elvét erősen belénk oltották társadalmi és politikai életünk vezetői, s ennél fogva függetlenségünk afektált, szereplésünk alkalmazkodó, pózoló, mindenben haszonleső. Az igazi függetlenség nálunk teljesen le van nyugóztatva az önző érdekek szálainak nagy sokaságától. Az ugynevezett „elvék” a legtöbbször hazug frázisok, melyek csupán arra valók, hogy elpalástolják azt, a mi a cselekedetekben következetlen.

A tanítók és tanárok még nem tartoznak az ugynevezett „praktikus” emberek közé. Ők még jámborak és azon fáradoznak, hogy az észmennyiség szépségeihez emeljék a vezetésekre bízott ifjúságot; azt persze észre sem veszik, hogy e miatt sokan együgyűeknek tartják őket.

A társadalom könnyen rányomhatja — és ez így szokott lenni — a maga bélyegét a tanítóra és az iskolára egyaránt. Romlott szelleme, mint a miazma, behatolhat az iskolába is és akkor — alkonyattá válik a nemzeti nevelés hajnala, akkor *vallás* és *haza* üres szavakká lesznek.

Álljunk résen, hogy ez meg ne történjék! Dolgozzunk céltudatosan és tervszerűen, hogy javítsunk! A mellett pedig, hogy korrekt embereket kell nevelnünk, ne feledjük el azt sem, hogy Magyarországon nagy szükség van arra, hogy nemzeti érzésünk mindenben és mindenkor kellő erkölcsi bátorsággal és impozáns módon nyilvánuljon meg...

Deme Károly.

Felhívás

Ujpesti erkölcsi és értelmi Polgárságához!

Az ujpesti polgári kaszinó a közel jövőben, — mint az általánosan tudva van, — megszűnik és mivel Ujpest erkölcsi és értelmi közönségének egy közös társulási helyre szüksége van, a római katolikus egyházközség tanácsa elhatározta, hogy Ujpesten — az esetre, ha 100 tag jelentkezik — egy katolikus kört létesít, még pedig az egyházközség tulajdonát képező István-téri eddig elemi iskolának használt épületben, melyet a kör méltóságának megfelelően és észszerűen átalakítva, egyelőre szerény berendezéssel kívánna az alakítandó körnek rendelkezésére bocsájtani.

A körnek — a katolikus jelleg fentartása mellett — tagja lehet minden feddhetlen jellemű bármely keresztény felekezethez tartozó egyén, ki a vallás-erkölcsi szellem élénkítése, a közművelődés fejlesztése és az összetartás érzetének növelésére, a politika teljes kizárásával, vállalkozik.

Az alapszabály már ki van dolgozva és kellő résztvevők mellett az alakuló közgyűlés akadálytalanul megtartható lesz.

A cél önzetlen és a törekvés oda irányul, hogy végre valahára Ujpest erkölcsi és értelmi közönségének legyen egy — habár szerény — de kellemes, közös és állandó otthona, mely a tagoknak kis áldozat mellett kedves tanyát nyújt, a hol a lélek üdü-

lést talál, hol az emberek a nagyzás és önzés kizárásával csak a tisztelet és szeretet alapján törekednek egymást megbecsülve szórakozni és társaskörüket kellemessé varázsolni.

Felkérjük tehát községünk hazafias polgárságát rang- és álláskülömbőség nélkül, hogy a legrövidebb idő alatt nagy számmal és komoly elhatározással járuljon aláírásával felhívásunkhoz, hogy a nemes ezült, községünk társadalmi életének előnyére megvalósíthassuk.

Ujpesten, 1902. évi augusztus hó 22-én.

Az Ujpesti római katolikus egyháztanács.

Kik a körnek tagjai akarnak lenni: f. é. szeptember hó 15-ig jelentkezzenek — ha aláírási ívet nem kaptak volna — *Höberth Béla* egyháztanácsosi alelnöknél, *Lőrincz utca 97. sz. alatt.*

Minden magyart érdeklő.

A *József* főherceg védnöksége alatt álló „Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület” olyan fontos nemzeti érdekeket képvisel hazánk felvidékén, hogy működése iránt minden magyar embernek ugyszólván hazafias kötelessége érdeklődni.

E szempontból indulva ki, mi is kötelességünknek tartjuk az Egyesületnek működését, az 1901. 2. évi jelentés alapján a következőkben ismertetni:

Az évkönyv — melyet *Clair Vilmos* főtájkár szerkesztett — annak a magas színvonalú beszédnek a közlésével kezdődik, a mellyel *Thuróczy Vilmos* es. és kir. kamarás elnök a tátrafüredi közgyűlést megnyitotta. Kimutatja azután az egyesület központja, valamint a törvényhatósági választmányok által kezelt alapítványokat, 180.771.02 korona összegben. A pénzügyek örvedetesen javulnak, a központ bevételei két év alatt megkétszereződtek, (1899-ben volt 15.903 korona, 1901-ben már 36.138 korona) s a takarékbetétekben és értékpapírokban való vagyon is jelentékenyen emelkedett. Behajtatlan követelések ezimén az egyesület 2370 koronát volt kénytelen leírni, hátralékos tagdíjakban pedig 16.788 korona a követelése. Adományokban 2731 korona folyt be. Az egyesületnek ez idő szerint 701 alapító, 231 örökös és 5948 rendes és pártoló, tehát összesen 6880 tagja van; az év folyamán 349 új tag lépett be. Intézményei, a kiseddők, gyermekmenházak, népkönyvtárak, olvasó- és daloskörök kifogástalanul működnek. 35 kiseddőkben évente mintegy 1800 tótajku gyermek részesül magyar szellemű gondozásban; ezenkívül állandóan segélyez egy népiskolát, mellyel a magyar nyelv tanítását fizeti, hét óvodát és egy menedékházat, a melyeknek működéséről egyenként és teljes részletességgel számol be a jelentés. Külön fejezetet szentel az évkönyv a megjutalmazott tanítóknak és tanulóknak. A Nemzeti Casinó 120 koronás díját *Gyenge Erzsébet Szt.-Vincz* irtalmasrendi nővér, *selmeczbanyai zárdai óvónő*; *Bende Imre nyitrai püspök* 80 koronás jutalomdíját *Hrankovics Gergely barackai tanító*; az egyesület négy 50—50 koronás díját *Sztankovits Viktória alsó-kubini*, *Tuka Antal selmeczbanyai*, *Bankó János apátmaróti* és *özy. Hodobay Józsefné turóczi-szent-mártoni* tanítók kapják; azonkívül 35 tanító és tanítónő az egyesület díszdíj oklevelét. Nem feledkezett meg az egyesület az iskolák szorgalmas tanulóiról sem, akik idegen ajku létükre, nagyobb haladást tettek a magyar nyelv megtanulásában. Az évkönyv 100 tanuló megjutalmazásáról ad számot, a kik mindannyian hazafias irányu diszkönyvet kaptak jutalmul.

Magyarosítási szempontból nagy súlyt helyezt az elnökség a népkönyvtárakra, olvasó- és daloskörökre. Tizenhat új könyvtárat szervezett a magyar-tót nyelvhatáron s azonkívül 4 olvasó- és daloskört, a melyek mind jelentékeny tényezői a magyar hazafias szellem és érület terjesztésének. Az évkönyvnek ez a fejezete egyik legérdekesebb és legtanulságosabb része a jelentésnek, mert irásos bizonyossága, mennyire helyesen fogta föl hivatását az elnökség, mikor a népkönyvtárak eszméjét olyan nemes lelkesedéssel fölkarolta.

De élénk tevékenységet fejtett ki az egyesület a társadalmi élet más irányában

is. Országos mozgalmat kezdeményezett az Alldeutscher Verein s más hasonló külföldi testületek magyarországi látogatásai ellen és ez ügyben a testvér-egyesületek támogatása mellett feliratot intézett a miniszterelnökséghez. A mozgalomnak meg is volt az eredménye, mert az alldeutschok föladták a magyarországi látogatás tervét. Ugyan- csak az egyesület vetette föl a kegyeletes eszmét, hogy néhai Grünwald Bélának szobor emeltessék; Zólyom vármegye hazafias közönséges már bizottságot is küldött ki, hogy az országos gyűjtés módozatait megállapítsa. Részt vett a felvidéki kivándorlási kongresszus tanácskozásában s két határozati javaslatát, mely a kérdés érdemével foglalkozik, a kongresszus határozattá emelte. A felvidéki színészet ügye szintén tanulmánya tárgyát képezi az elnökségnek s mihelyt az összes részlet-kérdésekkel elkészül, melyekkel már közel egy éve foglalkozik, megfelelő előterjesztést fog tenni az igazgató választmány elé. Figyelemmel kísérte a felvidék ipari mozgalmait is s mikor a zsolnai iparkiallítás eszméje fölmerült, azonnal intézkedett, hogy a tervezett kiállítás az egyesület tagjai részéről kellő támogatásban részesüljön.

Az egyesületnek tizenegy törvényhatósági választmánya van, a melyek zavartalan együttérzésben a központtal, mindannyian élénk kulturális tevékenységet fejtenek ki. Különösen agilisak zólyomi, szepesi, turóczi, nógrádi és honti választmányok, melyek a központi pénztár igénybe vétele nélkül, a saját anyagi erejükből tartják fenn a területükön levő egyesületi intézményeket, míg az árvai, lipóti, barsi, selmeczbanyai, treneseni és nyitrai választmányok a központi pénztár segélyezésében részesülnek.

Az évkönyv az elnökség 1903. évi munkaprogramjával végződik, a mely teljesen megnyugtathat mindenkit, a ki ismeri ennek az ambiciózus egyesületnek nagyon is szerény anyagi viszonyait. Az elnökség tanulmányozni fogja a kérdést, miképpen ellen-súlyozható a nemzetiségi pénztárak hatása és befolyása; támogatni fog minden olyan irányu törekvést, melynek az a célja, hogy a felvidéki lakosság állandó foglalkoztatására, iparvállalatokat létesítsen; javaslatokat készít egy felvidéki szintársulat szervezésére; népies füzeteket kíván terjeszteni a nemzetiségek anyanyelvén a kivándorlás megakadályozására s mindezek mellett folytatni fogja a népkönyvtárak, olvasó- és daloskörök szervezését, melyek az egész vonalon olyan eredményesen beváltak.

H I R E K.

— **Kossuth-ünnep.** A vármegye alispánja a következő körlevelet intézte a vármegye bizottsági tagjaihoz: „45183. szám. Kig. 1902. Igen tisztelt megyebizottsági tag ur! Budapest fő és székváros Tanácsától a következő meghívót kaptam: „Kedves Barátaink és Atyánk fiai! Budapest székes főváros törvényhatósági bizottsága f. évi június hó 18-ikán tartott közgyűlésében elhatározta, hogy *Kossuth Lajos* születés napjának századik évfordulója alkalmából a nagy hazafi emlékezetére emelendő mauzoleum alapköve ünnepélyesen letétesse. Ezen alapkövetéti ünnepélyre, mely folyó évi szeptember hó 19-én déli 12 órakor fog a székesfővárosi kerepesi-uti temetőben megtartatni, Benneteket hazafias tisztelettel ezennel meghívunk. Budapest, 1902. évi augusztus hó 11-én. Budapest székes főváros közönsége: *Haloms János* s. k. polgármester”. Abban a meggyőződésben vagyok, hogy *Kossuth Lajos* emlékezetének nagysága előtt nekünk is meg kell hajolni és meg kell jelennünk azon az ünnepélyen, a mely országos jellegű lesz. Személyesen óhajtván vezetni a vármegye közönségét ez ünnepen, felkérem, miszerint *szeptember 19-én, délelőtt 11 órára* a vármegye házában lehetőleg diszmagyar vagy ünnepi ruhában megjelenni sziveskedjék. Budapest, 1902. évi augusztus hó 19-én. *Beniczky* alispán.”

— **Névmagyarosítás.** *Gottlieb Antal* az ujpesti kereskedelmi és iparbank főkönyvelője nevét belügyminiszteri engedéllyel *Gergely-re*, — *Mlináresék* *Mária* ujpesti lakos *Molnár-ra*, — *kisköri Weisz Aladár Vágó-ra* változtatta át a családi nevét.

— **Ellenőrzési szemle.** A es. és kir. hadseregbeli *nem tényleges állományu* legénység számára az ellenőrzési szemle Ujpesten f. é.

október hó 17-én fog megtartatni. A szemle reggel 9 órakor kezdődik. E szemlén Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegyébe illetékes összes szemlére kötelezettek tartoznak megjelenni.

— **Kossuth-émlék.** Kossuth Lajos nagy hazánk fia születésének 100. évfordulója emlékére Pohl Károly ujjpesti ipartestületi titkár esinos és igen alkalmas emléktárgyat készített, mely a hasonló emlékek között a legdiszesebb. Az emléket jelvényül, óra- és nyaklánczra, vagy karpereczre lehet használni. Egyik oldalán Kossuth Lajos szülőháza, a másik oldalon Kossuth Lajos 48-as és legutóbbi képe látható szép fénykép kivitelben. Az egész emléktárgy pedig esinos, jól aranyozott sárga fém-foglalattal bír és gyönyörű díszítéssel képez. Ezen emléket az országos függetlenségi párt ajánlja és az Ujjpesti függetlenségi kör használni egyhangúlag elhatározta. Az országos függetlenségi párt ajánlata a következőleg hangzik:

Tek. Pohl Károly urnak Ujpesten. A nekünk bemutatott Kossuth-émlék, melynek egyik oldalán Kossuth Lajosnak 1848-ból és 1894-ből való ezelluloid által bevont fényképe, másik oldalon pedig Kossuth szülőháza van igen szép kivitelben föltüntetve s mely emlék jelvényül, karpereczen, nyak- és óralánczon viselhető, mint az ünnepély fénykéhez méltó emlék az ünnepélyt rendező bizottságoknak, köröknek s egyesületnek a legmelegebben ajánlható. Budapest, 1002. augusztus 23. Rátka László orsz. képviselő, a Kossuth ünnepély rendezésére kiküldött bizottság elnöke. Dr. Nesi Pál orsz. képviselő, a Kossuth ünnepély rendezésére kiküldött bizottság jegyzője.

Az emlék egy darabjának 40 fillér az ára, egyesületek és testületek árkedvezményben részesülnek. Megrendelhető: Pohl Károlynál Ujpest, Király-utca 3. szám. Ajánljuk mint a legalkalmasabb emléktárgyat.

— **Irnokválasztás.** Ujpest község előjáróságánál, elmozdítás folytán, egy irnoki állás jött üresedésbe, mely f. é. szeptember hó 5-én fog választás útján betölteni. Az elmozdított irnokot egy fél év óta Vrányi Theofil közmegelegedésre helyettesítette s így reméljük, hogy a képviselőtestület őt fogja megválasztani s egyhangú bizalmával kitüntetni, amelyre buzgalmánál, szorgalmánál s tehetségénél fogva érdemes is.

— **A jószívű emberekhez.** Egy magával tehetetlen szegény ember, akit súlyos betegsége munkaképtelenné tett, jelent meg nálunk és nyomoruságos helyzetét okiratokkal bizonyítva, ez uton kéri a jószívű emberek támogatását. Haviar András napszám az illető, otthon felesége és három gyermeke várja hiába a betevő falatot, a melyet ő képtelen megszerezni, és most, hogy az éhenhalástól megmentse őket, folyamodik a közönség könyörületéhez. Címe: Haviar András, Ujpest, Szent-Gellért-utca 21. szám, 8. ajtó.

— **Szüreti ünnepély.** Az „Amodeo Ágnes” asztaltársaság a Bräuer-féle vendéglőben (Atilla-u. 6. sz. a.) f. é. szeptember hó 28-án, szegény valláskülömbőség nélküli iskolás gyermekek felruházására ámor-posta-, confetti-, serpentín-esata-, díjtékézzel-, polgári házassággal- és tánczezel egybekötött szüreti ünnepélyt rendez. Személyjegy 60 fill. Családjegy (1 ur 2 hölgy) 1 K 20 fill. Kezdeté d. u. 4 órakor. A zenét egy kiváló cigányzenekar szolgáltatja. A díjtékézés nyereménye 1 liba. Kedvezőtlen idő esetén az ünnepély az összes zárt helyiségekben tartatik meg. Felülfizetések tekintve a jó célt, köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Jegyek a fentemlített vendéglőben kaphatók.

— **A Rákospalotai football club tornája.** Vasárnap augusztus 31-én tartotta meg a Rákospalotai football club az általa rendezett football tornát, melyet körülbelül 600 főnyi közönség nézett végig. A közönség mindvégig érdeklődéssel nézte a mérkőzéseket, de az osztályozó és döntő mérkőzések alkalmával már oly színvonalu játékban gyönyörködött, hogy nagyon gyakran zajosan adott kifejezést — tetszésének. A

torna győztese „a budapesti 33” football club lett, melynek játsszói hazánkban elsőrangúak. A második díjat az ó-budai tornaegylet vivta ki magának, míg a harmadikat a Magy. testgyakorlók körének első csapata nyerte el. A torna legszebb rendben folyt le miert nagyrészt Fülöp (Postások) bíró érdemmel dícséretet, ki a legnagyobb lelkiismeretességgel vezette a mérkőzéseket.

— **A belügyminiszter rendelete a masszázsról.** Széll Kálmán belügyminiszter a masszázis gyakorlása tárgyában a következő körrendeletet adta ki az ország összes törvényhatóságának: A masszázisnak a legutóbbi időben szokásba vett nagy kiterjedésű alkalmazása mellett s különösen annak folytán, hogy még a gyógykezelésszerű masszázst is orvosi képességgel nem bíró egyének igen gyakran orvosi rendelés, javallat és ellenőrzés nélkül korlátlanul üzik: sok esetben merültek föl az azt üzők részéről visszaélések s azok között olyanok is, melyek a masszázstaknak egészségi kárt is okoztak. Ennélfogva szükségesnek tartottam a masszázis gyakorlásának megfelelő korlátozását s e czélból az országos közegészségi tanács meghallgatása után a következőket rendeltem: 1. Betegeket nem orvos masszázsolóknak csakis orvosi utasítás, felügyelet és felelősség mellett szabad masszázsolni. 2. Beteg hasi szerveket és a szemeket nem orvos-masszázsolóknak egyáltalában nem szabad masszázsolni. A rendelet ellen vétők kihágást követnek el s a mennyiben eselekményük a büntetőtörvénykönyv rendelkezései szerint súlyosabb beszámítás alá nem esik, 15 napig terjedhető elzárással és 200 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

— **Nyomárkay Kázmér** gödöllői lakos, aki ideiglenesen nyugdíjazva volt, a pénzügyminiszter szolgáltatásra berendelte és megbizta a tornaaljai adóhivatal vezetésével.

— **Rendőri hírek.** A pálinka: Mező Miklós mázolósegéd és Uzuánovics Moskó napszám együtt pálinkáztak augusztus hó 31-én reggel hajnalban Mezőnek Palóczy-utca 17. sz. a. lakásán. Pálinkaivás közben összeszólalkoztak, összeverekedtek, előkerült a kés is s Uzuánovics úgy hasba szurta Mező Miklóst, hogy életveszélyes sérüléssel kellett a Károlyi kórházba szállítani. A késelő hőst a kerületi kapitányság előleges letartóztatásba helyezte. — **Ruha helyett verés.** Mult hó 31-én d. u. a ruháját akarta elvinni Ruczena István napszám a Káposztás-megyéri Béla-utca 15. sz. a. lakó Kubik Adámtól és nejétől, Gyeverka Máriától, ezek azonban, alig lépett be a lakásba, úgy elverték a sodrófáva Ruczenát, hogy életveszélyes sérülésekkel a Károlyi kórházba szállították. Kubik és neje ellen anyomozat megindított. Öngyilkosok. **Hobelka László** 30 éves cipész-segéd aki a Kossuth-utca 8. sz. a. házában lakott mult hó 31-én d. u. 3 órakor a temetőben öngyilkossági szándékból lugkóoldatot ivott. A súlyosan sérültet a Károlyi kórházba szállították. Öngyilkossági szándékának okául azt adja elő, hogy testvérei az anyai örökségében megrövidítették. — **Binaes József** ujjpesti születésű, 35 éves munkás. hó 28-án rákospalotai Fóti-ut 5. sz. a. lakásán a mester-gerendára akarta magát régi sérvbaja miatt felakasztani, a székről azonban leesett s úgy megütötte magát, hogy súlyos életveszélyes sérülést szenvedett. — **Rákospalotai virtus.** Mult hó 30-án, éjjeli 11 órakor a rákospalotai legények egy csoportja, nevezetesen: Panák Ferencz, Bertók József, Szóke János, Molnár János, a Csörgei-féle vendéglő előtt megtámadták Varga Mátyás tanárt s néhány uri embert s minden ok nélkül ütlegelni kezdték őket, azután odébb állottak. A rendőrorjárat Varga Mátyás panasza folytán üzőbe vették a duhaj legényeket s a Paczolai-féle vendéglő előtt utól is érte. A garázda legények ekkor a helyett, hogy igazolták volna magukat, kihúzták az utmentén levő fák mellől a karókat s neki estek a rendőröknek, úgy hogy ezek kénytelenek voltak a fegyverüket használni, mi közben Panák Ferencz súlyos, a többi megnevezett legény pedig könnyű sérülést szenvedett. A két rendőrből álló orjárat szintén könnyű sérülést szenvedett. A kerületi kapitányság a duhaj legények ellen hatóság elleni erőszak büntette miatt megindította a bűnvádi eljárást.

Wolstreich, Scherczer és Scherczerné.

E hétnek legnagyobb szenzációja a *Wolstreich, Scherczer és Scherczerné*-féle ügy, amely „Lopáson ért házi ur”, „Tolvajbarát” „Az ujjpesti tolvajfogás” cím alatt rendkívül érdekes olvasmányul szolgált a közönségnek s uralkodó tárgyát képezte minden nyilvános és magánkörben a társalgásnak.

Nem esoda!

A szereplő személyek, egymáshoz viszonyuk s az igazán csattanós vég, pompás anyagot szolgáltat a modern regényírók számára.

Wolstreich Imrét, a többszörös házi urat, vagyonos embernek ismerte mindenki, közönséges tolvajlásra, kasszalopásra tehát nem tartotta képesnek senki.

Scherczer Károlyt, a szerény divatkereskedőt, takarékos, fukar embernek ismerte mindenki, de hogy pénztárában ezresek hevernek, hogy Wertheim-kasszájában az arany- és bankópénzben mindennap lehet markolázni, azt nem tette fel róla senki.

Scherczernét, aki különben fővárosi tanítónő is, *Wolstreich* benső barátnéjának tartotta mindenki és így senki se tudja elképzelni, hogy nemesak a férje gyanuját képes volt *Wolstreich* előtt elhallgatni, hanem még a csapdát is férjével közösen készítette elő bizalmas barátja számára.

A lélekbuvárnak tág tere nyílik itt a következtetésekre, a feltevésekre, amint hogy a közönség, a találgatások egész légiójával illusztrálja a botrányos esetet, amelyet csak a további vizsgálat s végtárgyalás fog kellően megvilágosítani.

Egyelőre tehát csak annak a közlésére szorítokozunk, amit a szereplők mondanak. Nevezetesen:

Mit mond Scherczer Károly?

Scherczer Károly már január óta tapasztalta, hogy Wertheim-kasszáját, a mely az üzlet mellett lévő lakásán van, valaki folytonosan megdézsmálja. A pénzes-szekrényen az erőszakos fölnyitásnak soha semmi nyoma nem volt s a pénz rejtélyes eltűnését nem tudta megérteni. Bizonyosra vette, hogy csakis a házbeliiek közül követheti el valaki a lopást, de hiába figyelte meg alkalmazottait, rájött, hogy azok nem férköznek a pénzhez. Végre az az ötlete támadt, hogy tintával alig észrevehető jelet csinál a kasszában levő ezüstpénzre, aranyakra és bankókra s azután minden pénzt, a mit napközben a kezéhez kap, megnézi: hogy nem az ő eltűnt pénzéből való-e. Ezen a módon csakugyan rájött, hogy ki a tolvaj.

A minap *Wolstreich* Imrével kártyázott s barátja sokat vesztett. Az aprópénzből nem futotta a veszteség s *Wolstreich* elővett egy bankót és azzal fizetett. Mikor a barátja elment, *Scherczer* merő szokásból megnézte a bankót s meglátta rajta a tintával írott jelet. A megdöbbenéstől majd hanyat esett: az ő barátja, a gazdag *Wolstreich*, a tolvaj. Még aznap elment a rendőrségre s följelentést tett a háztulajdonos ellen. Az ügyeletes rendőrtiszt azt ajánlotta *Scherczer*nek, hogy ne tegyen határozatot vádat, mert esetleg rágalmaszást póre támadhat *Wolstreich*hal; hanem igyekezzék tetten érni a tolvajt s adja át a rendőrnek.

A kereskedő megfogadta a tanácsot. Augusztus hó 30-án reggel meghagyta alkalmazottainak, hogy ha *Wolstreich* jön, mondják neki, hogy gazdájuk üzleti dologban hosszab időre elutazott. Este hét óra tájban, a mikor *Wolstreich* látogatába szokott jönni, *Scherczer* a kasszával szemben lévő ruhaszekrénybe bujt, a honnan a kuleslyukon át jól megfigyelhette, mi történik a Wertheim-szekrény körül. *Wolstreich* pontosan megjelent. *Scherczerné* bevezette a szobába s egy ideig elbeszélgetett vele. Pár percz múlva az asszonynak ki kellett menni a szobából s *Wolstreich* magára maradt. Az ajtóhoz ment s egy darabig fűlelt. Azután a zsebéből alkulesot vett elő, fölnyitotta a kasszát s belemarkolt a bankókba. *Scherczer* mindezt látta s a mikor *Wolstreich* a pénzeszekrényt megint be akarta csukni, hirtelen előlépet

rejtékéből, nyakon ragadta a hűledező ház-
tulajdonost s a feleségét és az előre oda
rendelt s a boltban idéző tanukat behívta a
szobába, a kiknek Scherzer megmutatta a
fölnyitott kasszát és az álkulesot. Wolstreich
ekkor még a markában szorongatta az el-
lopott pénzt. Ezek után rendőrt hívtak, a ki
az újpesti kapitányságra vitte Wolstreichot,
ahol este fél 8 órától éjjel utáni három óráig
kihallgatták s azután ügyvédje dr. Aradi
Béla közbenjárására szabadon boesátották.

Mit mond Scherzerné?

Scherzerné férjének előadását csak az-
zal egészíti ki, hogy mindenkit inkább kész
lett volna gyanúsítani s tolvajnak tartani
csak Wolstreich Imrét nem. Éppen azért,
midőn férje a szobában tetten érte a tolvajt
s harsányan kiáltá: — Irén! Irén! Ó izga-
tottan segítségért kiáltott s elkésredésében
ama szavakkal: „Te tolvaj! Te gazember!
Te nyomorult!” neki esett Wolstreichnak
s jobbról-balról felpofozta.

Mit mond Wolstreich?

Wolstreich Imre 2 év előtt egy halva-
esora alkalmával ismerkedett meg az „Ár-
pád” kávéházban Scherzerékkel s azóta, —
a legbensőbb viszonyt folytatta Scherzer-
nével, a mit tanukkal is képes bizonyítani.

E viszonyból kifolyólag négy héttel ez-
előtt, egy Wertheim kassza-kulesot Scher-
zerné Wolstreichnak adott s arra kérte őt,
hogy vegyen arról egy lenyomatot, s készit-
sen számára egy álkulesot, a melynek sege-
delmével ő, Scherzerné, néha-napján egy-
nehány forintoz akar jutni, hogy olyan ki-
adásait fedezze, a melyekről fukar férje mit
sem akar tudni.

A kules elkészült, el is vitte az asszony-
nak, de Scherzerné arra kérte őt, hogy csak
tartsa, őrizze magánál, úgy mint *azt a másik*
kulesot, a melyet már előbb őrizetére bízott.

A kules segítségével ő és Scherzerné együtt
három ízben vettek ki a kasszából pénzt,

a mikor Scherzerné mindig a boltba vezető
üvegajtónál állt őrt, hogy a férj meg ne
lepje őket.

Aug. 30-án reggel és este 6 órakor látogatott
el Scherzerékhez, s amidőn arról értesült,
hogy Scherzer ninesen otthon, a kávéházba
akart menni, de Scherzerné visszatartotta
őt s egy *jelentőségteles* pillantással a szo-
bába utalta, a hol a jelentőségteles pillan-
tásnak eleget óhajtván tenni, kinyitotta a
kasszát és — ekkor előugrott Scherzer s
tolvajnak kiáltotta ki.

Hogy Scherzerné kártyajáték közben,
az általa megjegyzett bankóval fizetett, az
meglehet, mert hiszen egy ötven koronásat
előzőleg váltott föl nála.

Hogy mennyi volt a pénz, a melyet há-
rom ízben Scherzerné jelenlétében vett ki
a kasszából, azt nem tudja, mert a pénzt
mindig olvasatlanul átadta Scherzernének,
hogy azonban Scherzer nemesak 6000, de
még 600 korona hiányt sem tapasztalhatott,
azt bizony állíthatja.

Wolstreich szerint az egész tolvajfogás
szemtelen bosszu műve, mivel ő már fel-
akarta bontani a viszonyt.

Mit mond Wolstreichné?

Wolstreichné férje által ismerkedett meg
Scherzerékkel. A férje és Scherzerné kö-
zötti benső viszonyról annál kevésbé tu-
dott valamit, mert Scherzerné bizalmasan
tudtára adta, hogy egy budapesti ügyvéd
udvarol neki, a kinek a levelét is reá, Wol-
streichnéra bízta.

Hogy a kasszakulesot Scherzerné adta
férjének, hogy férje Scherzerné kérelmére
készítette el az álkulesot: annak ő is szemta-
nuja volt, arra kész esküt is tenni.

Hogy férje nem szorult Scherzer pénzére
s lopásra nem vetemedett: arról éppen úgy
meg van győződve, mint arról, hogy a saját
vagyonából temérdek pénzt költött Scher-
zerékre.

Mindezekhez lapunk részéről nem te-
szünk semmiféle megjegyzést, s nem mon-
dunk véleményt. Előadtuk a tényeket úgy,
a mint azt részint a fővárosi lapok hozták,
részint az illető egyének közölték velünk. A
többi a törvényszék dolga.

Köszönetnyilvánítás.

El nem mulaszthatjuk, hogy Wechsler
Miksa urnak a központi szálloda- és kávéház
tulajdonosának ez uton fejezzük ki elismeré-
sünket finom és udvarias magaviseleteért,
azért a példás kiszolgálásért, kitünő étel- és
italért, melyben vendégeinket esküvőnk al-
kalmával részesítette

Kiváló tisztelettel

Hádl Lajos és neje.

Szerkesztői üzenetek.

M. K. urhölgynek. A „gyalogjáró” éppen olyan
rosz, mint a „járda”. Helyes és kifogástalan a
„gyalog út”. Az uttestnek ugyan is azon része,
melyen a kocsik közlekednek: „kocsi-út”; az a része
pedig, melyen a gyalogjárók közlekednek: „gyalog-
út”. Az út maga nem lehet gyalogjáró, mert az
nem jár, hanem az emberek járnak rajta. A gyalog-
járók pedig nem lehetnek jobbra-balra fákkal be-
ültetve, mert emberek. A gyalogjárók útja azonban
igen is lehet röviden gyalog-út.

Bérbeadás.

Ujpesten a szénatérre néző (Nyár-
uteza 15-17. sz. alatti) házámban levő
vendéglőhelyiségeket, — ugyanazon
célra, avagy egyéb nyitott üzletnek,
esetleg lakásnak — tetszés szerint
átalakítva — november hó elsejére
bérbe adom.

Vikár István ügyvéd

Ujpest, Beresényi-uteza 6.

FUCHS ANTAL ÉS JÓZSEF

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-uteza 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó
munkák szabatos, gyors és pontos elkészí-
tésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak hirlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb
meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetbeli
nyomtatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsé-
keltebb árakon való elkészítését.